

Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság

5.Bf.55/2024/27. szám

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Budapesten, a 2024. május 29. és 2024. június 19. napján tartott nyilvános ülés alapján meghozta és 2024. június 19. napján kihirdette a következő

Í T É L E T E T:

Az emberölés büntette és más bűncselekmények miatt Terheltl ellen indult büntető ügyben a Fővárosi Törvényszék 2023. november 2. napján kihirdetett 20.B.55/2023/39. számú ítéletét megváltoztatja.

A vádlott terhén értékelt okirattal visszaélés vétségét a Btk. 346. § (1) bekezdés c) pontja szerint minősíti.

A feltételes szabadságra bocsátás kizártságára vonatkozó rendelkezés egyidejű mellőzésével megállapítja, hogy Terheltl vádlott a vele szemben kiszabott életfogytig tartó szabadságvesztésből legkorábban 30 (harminc) év után bocsátható feltételes szabadságra.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A szabadságvesztésbe beszámítja a vádlott által az elsőfokú ítélet kihirdetése óta letartóztatásban töltött időt.

A másodfokú eljárásban a kirendelt védő díjával 80.032 (nyolcvanezer-harminckettő) forint bűnügyi költség merült fel, melynek megfizetésére a vádlott köteles.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek helye nincs.

INDOKOLÁS

[1] A Fővárosi Törvényszék 2023. november 2. napján kihirdetett 20.B.55/2023/39. számú ítéletével Terhelt1 vádlottat bűnösnek mondta emberölés bűntettében [Btk. 160. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és b) pont], kifosztás bűntettében [Btk. 366. § (1) bekezdés c) pont], információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás bűntettében [Btk. 375. § (1) bekezdés, (5) bekezdés] valamint okirattal visszaélés vétségében [Btk. 346. § (1) bekezdés a) pont]; s ezért őt, halmazati büntetésül, életfogytig tartó – fegyház fokozatú – szabadságvesztésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte. Akként rendelkezett, hogy Terhelt1 vádlott a kiszabott szabadságvesztésből feltételes szabadságra nem bocsátható. Emellett döntött a terhelt által előzetes fogvatartásban töltött idő szabadságvesztésbe történő beszámításáról, tanú2 és tanú13 magánfelek polgári jogi igényének egyéb törvényes útra utasításáról és a lefoglalt bűnjelekről. Kötelezte továbbá a vádlottat az eljárás során felmerült bűnügyi költség viselésére.

[2] Az ítélet ellen – melyet az ügyész tudomásul vett – a vádlott, a jogorvoslati jogra történt ismételt figyelmeztetés követően is enyhítés végett, védője pedig a tényállás 1. pontjában írt cselekmény eltérő minősítése és enyhítés érdekében jelentett be fellebbezést.

[3] Terhelt1 vádlott ezzel ellentétesen 2023. november 27. napján benyújtott beadványában már arra hivatkozott, hogy elsődlegesen vádmódosítás, másodlagosan enyhítés érdekében fellebbezett, emellett a korábbi kirendelt védő helyett új védő kijelölését is indítványozta.

[4] A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség BF.26/2024/3. számú átiratában utalt a védelmi fellebbezések iránya és a terhelt részbeni beismerő nyilatkozatának elfogadása okán a 2/A. és 2/B. tényállási pontok tekintetében a felülbírálat korlátozott voltára, míg az 1. tényállási pontot érintően a felülbírálat teljességére és arra is, hogy a törvényszék a hatályos perrendi szabályokat megtartotta, az 1. tényállási pont vonatkozásában ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett, s a tényállást a megalapozatlansági hibáktól mentesen állapította meg. Észlelte ugyan, hogy az elsőfokú bíróság tanú1 tanú kihallgatása során – ahogy egyébként más tanúknál is – a vallomástétel akadályainak tisztázását és a tanúzási figyelmeztetést követően külön is figyelmeztette a Be. 172. § (1) bekezdésére, ugyanakkor a tanú ez utóbbira adott válasza a jegyzőkönyvbe – vélhetően leírási hiba folytán – nem került rögzítésre. Ez azonban álláspontja szerint érdemi jelentőséggel a korábban a tanúvallomás akadályainak tisztázása során rögzítettek és azért sem bír, mert az eljárási törvény a Be. 172. § (1) bekezdésében írt figyelmeztetésre adandó válasz rögzítésének elmaradásához nem fűzi azon következményt, hogy a vallomás bizonyítékként nem vehető figyelembe. S utalt arra is, hogy tanú1 tanú vallomása esetén arra is alappal vonható következtetés, hogy nem tettek fel neki olyan kérdést, melyre adott válaszával önmagát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolta volna.

[5] A vádlott személyi körülményeit illető elsőbírói megállapításokat az elsőfokú ítélet [39] bekezdésének első két mondatával indítványozta kiegészíteni, s ezzel együtt a [38] bekezdésben mellőzendőnek tartotta azt a megjegyzést, hogy mindezek az elsőfokú ítélet tényállásának részét képezik.

[6] Egyetértett az 1. tényállási pont tekintetében az elsőfokú bíróság álláspontja szerint kellően részletes, logikus bizonyíték értékelő tevékenységével, s a bűnösre vont következtetéssel, valamint a cselekmények jogi minősítésével is. Kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság vizsgálta a vádlott védekezését, s ennek mentén helyesen fejtette ki, hogy mely tények és körülmények cáfolják meggyőzően az abban foglaltakat.

[7] A jogi minősítés körében kifejtett elsőbírói állásponttal azonosan hivatkozott az emberölés előre tervezettségének és a nyereségvágyból történt elkövetés megállapíthatóságára, összegezve az azt alátámasztó – elsőfokú ítéletben is írt – körülményeket. Utalt arra, hogy az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása során irányadó körülményeket csaknem maradéktalanul feltárta, ugyanakkor további súlyosító tényező álláspontja szerint a vádlott büntetett előélete és az, hogy kriminológiai értelemben bűnismétlő.

[8] Az átirat szerint a törvényszék a bűnösségi körülményeket súlyuknak megfelelően értékelte, az ölési cselekmény kétszeres minősülése, a vádlott terhére rótt további kisebb tárgyi súlyú bűncselekmények, s főként az a tény, hogy korábban ugyancsak kétszeresen minősülő emberölés büntette miatt jogerősen kiszabott 12 év fegyházbüntetésből történt szabadulását követően három és fél évvel követte el az újabb ölési cselekményt, a határozatlan idejű szabadságvesztés kiszabását megalapozta. E körben maradéktalanul osztotta az elsőfokú bíróság érvelését, ahogy azt is, hogy miután a vádlott másodszor helyezkedik szembe gátlástalan módon a legalapvetőbb társadalmi normákkal, nemcsak az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása, de a terhelt feltételes szabadság lehetőségéből történt kizárása is indokolt, s azt a Btk. 44. § (1) bekezdés h) pontja is lehetővé tette.

[9] A közügyektől eltiltás mellékbüntetést, az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámítását, a bűnügyi költség viselésére vonatkozó rendelkezést, tanú2 sértetti jogutód polgári jogi igényének egyéb törvényes útra utasítását törvényesnek találta azzal, hogy miután a terhelt nyilatkozatása a bíróság a Be. 560. § (3a) bekezdésének értelmében elmaradt, így a Be. 556. § (1) bekezdés l) pontjára utalás mellőzendő.

[10] Nem értett egyet ugyanakkor tanú13 nyomozás során által előterjesztett polgári jogi igényének egyéb törvényes útra utasításával, tekintve, hogy a Be. 571. § (2) bekezdése értelmében a bűncselekménnyel okozott kár, vagyoni hátrány, elkövetési érték erejéig az előterjesztett polgári jogi igényt érdemben el kell bírálni, így a 2/A. és 2/B. tényállási pontban megállapított kár, azaz összesen 353.500 forint erejéig annak helyt kellett volna adni.

[11] Összességében tehát az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását indítványozta annyiban, hogy a másfokú bíróság – a Be. 590. § (7) bekezdésében írtakra figyelemmel – tanú13 magánfél polgári jogi igényének 353.500 forint erejéig adjon helyt, s az igényt csak az ezt meghaladó részben utasítsa egyéb törvényes útra, egyebekben pedig az elsőfokú ítéletet hagyja helyben.

[12] A védő írásbeli fellebbezés indokolásában és azzal egyezően a nyilvános ülésen perbeszédében, fellebbezését fenntartva, az elsőfokú ítélet megváltoztatását, az emberölés büntette tekintetében a minősítő körülmények mellőzését és a büntetés enyhítését indítványozta. Álláspontja szerint ugyanis az ölési cselekményt érintően sem az előre kiterveltség sem pedig a nyereségvágyból elkövetés megalapozottan nem állapítható meg.

[13] Az előre kiterveltség kapcsán azt hangsúlyozta, miszerint a hívásforgalmi adatok a terhelt védekezését támasztják alá, abból ugyanis egyértelmű, hogy a sértett volt, aki folyamatosan kezdeményezte a kapcsolatfelvételt. Ezzel szemben Terhelt1 vádlott volt az, aki a sértettet az ölési cselekmény előtt, december 22-én megbántotta, mely, amennyiben az ölést előre tervezi, nem lett volna indokolt. Azt is kiemelte, hogy merült fel adat arra vonatkozóan, hogy a sértett szegényes és kaotikus körülmények között élt, tehát az elköltözés – ahogy azt a vádlott állította – az ő érdekében állt volna. Végül pedig rámutatott, hogy az elkövetés módja, a használt eszköz is cáfolja az előre kiterveltséget, az főként indulati, erős lelki, fizikai teherrel járó elkövetésre utal, melynek egyébként „eredményessége” is megkérdőjelezhető, a lebukás kockázata nagy. Állítása szerint amennyiben erre a vádlott előre készült, úgy az elkövetést megkönnyítő megfelelő eszközről is gondoskodott volna.

[14] A nyereségvágyból elkövetést megalapozó tények megalapozatlanságát abból vezette le, hogy a buszon készült felvételtől látszik, hogy a sértett a bankból felvett 140.000 forintot már korábban átadta megőrzésre védencének, annak megszerzéséhez tehát erőszakra, ölésre szükség nem volt. Kifejtette azt is, hogy semmi nem támasztja alá azon elsőbírői állítást, mely szerint a sértett részéről Terhelt1 terhelt „támogatására” vonatkozó szándék már kimerült, elérte a maximumot, a vádlott korábban is hozzájutott a sértettől anyagi eszközökre, s nem kellett feltételeznie, hogy ez a lehetőség a jövőben megszűnik. Az ölési cselekmény végrehajtása tehát pont ellentétes volt az anyagi érdekeivel.

[15] A nyilvános ülésen a védő perbeszédét az írásbeli beadványával egyező tartalommal terjesztette elő, Terhelt1 vádlott pedig korábbi vallomásait fenntartotta, s az emberölés minősítő körülményei (előre kitervelt és nyereségvágyból elkövetés) megállapításának megalapozatlanságát hangsúlyozta.

[16] A fellebbezések közül az enyhítést célzó másodlagos védelmi perorvoslat vezetett részben eredményre.

[17] A másodfokú bíróság a vádlotti és védői fellebbezésekkel megtámadott elsőfokú ítéletet, figyelemmel a 2/A. és 2/B. tényállási pontot érintően a vádlotti beismerő nyilatkozatának elfogadására, továbbá a védelmi jogorvoslati nyilatkozat 1. tényállási pontot támadó, s eltérő minősítést is célzó tartalmára, az 1. tényállási pontot érintően a Be. 590. § (1) és (2) bekezdése alapján az azt megelőző bírósági eljárással együtt teljes terjedelmében felülbírált, ugyanakkor a 2/A. és 2/B. tényállási pont vonatkozásában a Be. 590. § (4)

bekezdésére figyelemmel a felülbírálat korlátozott volt, azaz az nem terjedt ki e cselekményeket érintő tényállás megalapozottságának vizsgálatára.

[18] Ezzel szemben a 2/A. és /B. tényállási pontban írt cselekményeknél a Be. 590. § (5) bekezdés a)-c) pontjában meghatározottakat is felülbírálat alá vonta, nevezetesen, hogy a bűnösségre vont következtetés okszerű volt-e, és e bűncselekmények minősítése megfelelt-e az anyagi jogszabályoknak.

[19] A felülbírálat során az ítéltábla megállapította, hogy a törvényszék a hatályos perrendi szabályokat betartva folytatta le az eljárást, az 1. tényállási pontban foglalt cselekményt érintően a Be. 163. § (2) és (3) bekezdésben rögzített tényállás tisztázási kötelezettségének is maradéktalanul eleget tett.

[20] A vádlott figyelmeztetése törvényes volt, a 2/A. és 2/B. tényállási pontban írt cselekményeket illetően a beismerő nyilatkozatának elfogadására a Be. 504. § (2) bekezdésben írt törvényi feltételekkel került sor, és az e törvényhely (3) bekezdésével összhangban állt. Az is megfelelt a Be. 503. § (1) bekezdésének, hogy miután a beismerő és tárgyalásról lemondó nyilatkozat nem terjedt ki valamennyi vád tárgyát képező cselekményre, így a vádról egységesen, tárgyaláson határozott. Ezt meghaladóan is körültekintően alkalmazta a törvényszék az eljárás gyorsítását elősegítő rendelkezéseket, a Be. 506. § (3) bekezdése értelmében Terhelt1 vádlottat az előkészítő ülésen az 1. tényállási pont tekintetében is nyilatkoztatta azon tényekről, melyek valóságát elfogadta.

[21] A törvényszék Terhelt1 vádlott helyszíni kihallgatásán tett vallomását az erről készült jegyzőkönyv ismertetésével tette a tárgyalás anyagává, ez nem állt ellentétben a Be. 532. § (1) bekezdésével, mely az eljárási cselekményről készült kép- és hangfelvétel bemutatását erre irányuló ügyészi indítvány esetében sem teszi kötelezővé, csupán annak lehetőségére utal.

[22] Az ítéltábla ugyanakkor felhívja az elsőfokú bíróság figyelmét, hogy a tárgyalási jegyzőkönyvben az eljárási cselekmények leírásánál „a bizonyítás anyagává tette” szóhasználat mellőzendő. Annak megállapítása ugyanis, hogy az adott bizonyítási eszköz tárgyalás anyagává tételére törvényesen sor került-e, nem az elsőfokú bíróság, s nem is a jegyzőkönyvvezető hatáskörébe tartozik, az a felülbírálat során eljáró bíróság következtetése, ráadásul a fentebb idézett fordulatból a tárgyalás anyagává tétel módja (ismertetés, felolvasás, bemutatás, felmutatás) egyértelműen nem is tűnik ki.

[23] Terhelt1 tanúként tett vallomásainak felhasználhatósága a Be. 187. § (1) bekezdése alapján nem kérdőjelezhető meg, miután azokból a tanúzási figyelmeztetés és az arra adott válasz egyértelműen kitűnik. Ennek kapcsán még azt kell hangsúlyozni, hogy a nyomozás elrendelése nem zárja ki olyan személyek tanúkénti kihallgatását, akik később terhelti pozícióba kerülnek, amennyiben a tanúkénti kihallgatás időpontjában vonatkozásukban bűncselekmény megalapozott gyanúja nem állapítható meg.

[24] A nyomozás során, az akkor még tanú pozícióban levő Terhelt1 poligráfos vizsgálatára is sor került. Ennek lefolytatása maradéktalanul megfelelt a Be. 212. § (1) és (2) bekezdésében szabályozott műszeres vallomásellenőrzés alkalmazására vonatkozó rendelkezéseknek és az előkészítő eljárás részletes szabályairól szóló 100/2018. (VI.8.) Korm. rendelet 79. §-ában foglaltaknak, így az erről készült szaktanácsadói vélemény bizonyítási eszközként figyelembe vehető volt.

[25] A tanúk figyelmeztetése szabályszerűen megtörtént; tanú1 tanú esetében is, akit a bíróság a tanúvallomás akadályainak tisztázását, és erre történt figyelmeztetést [Be. 171. §, 172. § (1) bekezdés] követően a Be. 176. § (1) bekezdésében írtaknak megfelelően is figyelmeztetett, majd a tanúnak a teljes figyelmeztetés megértésére vonatkozó nyilatkozatát is rögzítette a jegyzőkönyvben. Kétségtelen, hogy az eljáró bíróságot ezt követően a tanút a Be. 172. § (1) bekezdésében írtakról, azaz arról, a vallomástátelt megtagadhatja olyan kérdésekben, melyre a válasszal önmagát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná, ismételten figyelmeztette anélkül, hogy a tanút erről ismételten nyilatkoztatta volna vagy a tanú erre adott válaszát rögzítette volna. Ilyen kötelessége azonban nem is állt fenn, tekintve, hogy az azt megelőzően közölt figyelmeztetés teljeskörű volt, a Be. 172. § (1) bekezdésére is kiterjedt, s a tanú valamennyi korábban már elhangzott figyelmeztetés (beleértve tehát a Be. 172. § (1) bekezdését is) tekintetében nyilatkozott annak megértéséről. Ennek hiányában is, miután tanú1 tanú tárgyalási vallomásában nem szerepelt olyan tényállítás, melyre vonatkozóan őt tanúvallomás megtagadásának joga megillette volna, így a Be. 169. § (3) bekezdésére tekintettel, tanúvallomása bizonyítási eszközként való felhasználásának törvényessége nem kérdőjelezhető meg. Ugyanígy, bár nevezett tanú nyomozás során tett vallomásában szerepeltek olyan, a sértett előéletére vonatkozó állítások, mely a tanúvallomás megtagadásának lehetőségét felvethették volna, az a Be. 177. § (4) bekezdése alapján, a nyomozati tanúvallomásról készült jegyzőkönyvben szereplő teljeskörű tanúzási figyelmeztetés és arra adott válasz ismeretében, aggálytalanul felhasználható, azok elsőfokú bíróság részéről történt ismertetése tehát törvényes volt.

[26] A Be. 527. § (2) bekezdés b) pontjával összhangban került sor tanú11 és tanú4 tanúk nyomozás során tett vallomásának ismertetésére.

[27] Az elsőfokú bíróság az 1. tényállási pontot érintően az okiratokat, iratokat is tárgyalás anyagává tette, az igazságügyi orvos-, elmeorvos-, toxikológus szakértői véleményeket hasonlóképpen ismertetette.

[28] Alappal nem sérelmezhető, hogy a sértett és a terhelt közötti (tömegközlekedési eszközön folytatott) beszélgetésről készült hanganyag lejátszására nem került sor, miután az annak tartalmáról készült feljegyzést az elsőfokú bíróság a Be. 533. § (1) bekezdésével összhangban tette a tárgyalás anyagává, s a védő, de a vádlott sem jelölt meg olyan körülményt, mely alapján a feljegyzés tartalma megkérdőjeleződött volna.

[29] A másodfokú bíróság a terhelt új védő kijelölésére vonatkozó indítványára figyelemmel megjegyzi, hogy bár a terhelti indítványnak helyt adott – alapvetően az elsőfokú ítélettel kiszabott szabadságvesztésre figyelemmel a tisztességes eljárás követelményét szem előtt tartva, ettől függetlenül hangsúlyozandó, hogy a vádlott olyan konkrét sérelmet nem fogalmazott meg, s ilyet az ítéltábla sem észlelt, mely a törvényes jogainak korlátozását, s

ekként a Be. 609. § (2) bekezdés b) pontjában foglalt eljárási szabálysértés megállapíthatóságát akár csak felvethetné. A fellebbviteli főügyészségi átirat helytállóan emelte ki, hogy bár a vádlott az elsőfokú bíróság ismételt figyelmeztetése ellenére csak enyhítés érdekében jelentett be fellebbezést, a védő, a terhelti védekezést és védői kötelezettségét maradéktalanul szem előtt tartva, az 1. tényállási pont tekintetében eltérő minősítés érdekében is fellebbezett.

[30] A fellebbviteli főügyészségi átiratban tanú2 által előterjesztett polgári jogi igény kapcsán előadottakra figyelemmel az ítéltábla még a teljesség igénye érdekében megjegyzi, hogy bár a Be. 56. § (1a) bekezdése a büntetőeljárást nem terhelő módon, szűk körben megteremti a sérelemdíj, polgári jogi igény keretében való érvényesítésének lehetőségét, amennyiben a sértett/sértetti jogutód által követelt sérelemdíj jogalapját és összegét a büntetőeljárásban a terhelt elfogadja. Ez azonban nem változtat azon, hogy a büntetőeljárásban kizárólag a cselekmény közvetlen következtében keletkezett sérelemdíj érvényesíthető, melynek tanú2 polgári jogi igénye egyébként sem felelt meg. S miután annak összegét a sértetti jogutód nem is teljeskörűen határozta meg, így a vádlott sérelemdíj jogalapját és összegét érintő, Be. 556. § (6) bekezdése szerinti nyilatkoztatása szükségtelen lett volna.

[31] Az elsőfokú ítélet a Be. 561. § (3) bekezdés a) pontjával összhangban tartalmazza a vádra való utalást.

[32] A vádlott személyi körülményeire vonatkozó adatok [Be. 561. § (3) bekezdés b) pont] az aggálytalan elmeorvos-szakértői véleményen alapuló elmeállapotára vonatkozó további megállapításokkal, az elsőfokú ítélet [39] bekezdésének első két sorában írtak átemelésével, azaz azzal, hogy „Terhelt1 vádlott nem elmebeteg, nem gyengeelméjű, érdemi szellemi hanyatlásban nem szenved, és olyan szervi-idegrendszeri elváltozása sincs, mely időnként tudatzavart állapotokkal járna”, kiegészítendő.

[33] Ezzel egyidejűleg az indokolás [38] bekezdésében – vélhetően elírás folytán – szereplő azon szövegrészt, hogy az elmeállapotra vonatkozó adatok az ítéleti tényállásban kerültek rögzítésre, a másodfokú bíróság mellőzte. Amennyiben ugyanis a terhelt beszámítási képessége teljes, azaz a Btk. 17. § alkalmazását is megalapozó tények rögzítésére nem kerül sor, úgy az arra, s emellett a beszámítási képességtől független elmeállapotra, esetleges elmebetegségekre vonatkozó megállapításoknak – a Kúria joggyakorlat-elemző csoportjának a „határozatszerkesztés” tárgykörben 2014. évben végzett elemzés megállapításairól kiadott Összefoglaló véleménye 6. számú mellékletének 30-31. oldalán rögzítettek értelmében is – a személyi körülmények körében történő feltüntetése indokolt.

[34] A terhelt előéletére vonatkozó adatokat [Be. 561. § (3) bekezdés b) pont] annyiban volt szükséges pontosítani, hogy a tényállás 2/A. és 2/B. tényállási pontban írt cselekmény miatt Terhelt1 terhelttel szemben a gyanúsításra 2021. szeptember 16. napján

került sor, az 1. tényállási pontban írt cselekmény elkövetésekor tehát már büntetőeljárás hatálya alatt állt.

[35] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás 1. pontja mindenben hiánytalan és pontos, téves ténybeli következtetést sem tartalmaz, az a vádlott tagadásával szembenálló részében is a bizonyítékok okszerű értékelésén alapul, így a Be. 591. § (1) bekezdése értelmében a másodfokú eljárásban is irányadó volt.

[36] Az elsőfokú bíróság az 1. tényállási pont vonatkozásában indokolási kötelezettségét a Be. 561. § (3) bekezdés d) pontjában írtak szerint példásan teljesítette, a terhelti védekezés mentén bemutatta a rendelkezésre álló bizonyítékokat, s állást foglalt a tekintetben, hogy egyes bizonyítékokat a tényállás megállapításakor mely okból fogadott vagy vetett el.

[37] A tényállásban szereplő terhelti cselekvőség, tudattartalom megállapításainak indokaira kitért, azokra a logika szabályainak megfelelő, helytálló magyarázattal szolgált.

[38] A védelem részéről lényegében csak az elsőfokú ítélet [12] bekezdésében írtakat, azaz az emberölés minősített eseteit megalapozó tények, körülmények megállapítását érte perorvoslati támadás.

[39] Az elsőfokú bíróság bizonyítékértékelő tevékenysége azonban e tekintetben is teljeskörű, színvonalas volt, azzal az ítéltábla mindenben egyetértett, az kiegészítést nem igényelt, ugyanakkor a védői perbeszédre és vádlotti felszólalásra figyelemmel a következőkre mutat rá.

[40] A sértett hozzátartozóinak tanúvallomása, továbbá a terhelt, valamint a sértett között a cselekményt nem sokkal megelőzően a busz1 BKV autóbuszon folytatott beszélgetés hanganyaga egyértelműen cáfolta Terhelt1 vádlott azon védekezését, miszerint köztük a találkozóra a sértett kezdeményezésére került sor, mert el akart költözni, s ebben kérte a segítségét. Az elsőfokú bíróság helytállóan tulajdonított kiemelt jelentőséget e körben a hanganyag elsőfokú ítéletben is idézett részleteinek, ezek ugyanis valóban egyértelművé teszik nemcsak azt, hogy a sértett a vádlottal való együttélésre készült, de azt is, hogy annak helyszínét Terhelt1 vetette fel, s ő kezdeményezte az előre több hónapra történő fizetést, miközben ezzel összefüggésben a sértett kétségeit fogalmazta meg.

[41] tanú12, a egyéb1 vezetőjének tanúvallomása értelmében az sem kétséges, hogy e szállón való tartózkodást már a találkozó 22 órát követő időpontja is kizárta, hiszen szobát elfoglalni csak 20 óráig lehetett volna, melyről a vádlott mint a szállón korábban hosszabb ideig életvitelszerűen tartózkodó személy, nyilvánvalóan tudomással bírt. Ugyanígy a tanú vallomásából a telefonos egyeztetés szükségszerűsége, és az is kitűnik, hogy még a hosszabb tartózkodási szándék sem igényelte volna 144.000 forint készpénz felvételét, mely vonatkozásában egyébként a sértett maga is bizonytalan volt a vádlottal történt (rögzített) beszélgetése során.

[42] Az a kétségtelen tény pedig, miszerint a készpénzfelvételt követően a pénzösszeg – megőrzésre – ideiglenesen a vádlotthoz került, az ölés anyagi megfontolásából történését nem zárta ki. A sértett ugyanis kifejezetten az együttélésük lakhatási költségeinek fedezésére szánta ezt az összeget, a vádlottnak azt csak ideiglenesen, mintegy megőrzésre adta át, ez a felvételtől szintén egyértelműen kitűnik. Minden alapot nélkülöz tehát az a védői feltevés, hogy ennek meghíúsulása esetén a pénzösszeget ne követelte volna vissza, s még inkább az, hogy továbbra is készségesen teljesítette volna Terhelt1 vádlott anyagi igényeit.

[43] Mindez tehát azt mutatja, hogy Terhelt1 vádlott volt az, aki a találkozót kezdeményezte, részleteit (időpontot, útvonalat, a megelőző készpénzfelvételt) meghatározta, s minderre a sértettet az együttélés alaptalan ígéretével vette rá. Az, hogy ez az ígéret alaptalan volt, már a terhelti vallomás alapján sem kétséges, azt tanú20 és a volt élettárs tanú3 tanúvallomása is kétségtelenül igazolta.

[44] A cselekményt megelőző találkozással kapcsolatos vádlotti állítások elvetése pedig alapjaiban kérdőjelezi meg további védekezését is. Miután ugyanis megállapítható volt, hogy a vádlott az együttélést ígérte a sértettnek, így nyilvánvalóan megdől az ölés indokaként a sértett intim közeledése miatti felindult állapotára hivatkozás, azzal a kiegészítéssel, hogy az e körben a terhelt által előadottak – tanú1 vonzódásának a munkatársak számára is egyértelmű ismeretében – végletes reakciót még alkoholfogyasztás mellett sem indokoltak volna.

[45] Ily módon a találkozó vádlott által javasolt időpontja, a cselekmény elhagyatott helyszíne, a sértett testének Dunába dobása, és a vádlott ezt követő cselekményei előzetes megfontolásra, tervezésre utaltak. A kizárólag a vádlotti ígéret miatti készpénzfelvétel, s a sértett pénzének, laptopjának cselekmény utáni elvitele alapján az sem kérdéses, hogy ezen előzetes megfontolás nem másra, mint a sértett életének kioltására, s ezáltal a sértett értékeinek megszerzésére irányult. Ennek hiányában ugyanis a holttest eltüntetését megkönnyítő elhagyatott helyszín, éjszakai időpont megválasztása szükségtelen lett volna.

[46] A védő arra is alaptalanul hivatkozott, hogy az elkövetés módja egyértelműen indulati cselekményre utal, s az előre kiterveltség ellen szól. Amíg ugyanis a kézzel történő fojtás esetén valóban rendszerint rögtönös szándékra, indulati cselekményre utal, e megállapítás nem áll fenn az eszközös (zsineg, nadrágszíj) fojtás esetében, mely használata is előkészületet, többletmagatartást igényel.

[47] Az elkövetést megelőzően napokkal, (december 22.) a vádlott és a sértett összeszólalkozására vonatkozóan rendelkezésre álló adatok az ölési cselekmény előre kiterveltségének megállapítása szempontjából közömbösek. Nincs ugyanis olyan egzakt időtartam, mely ezen előre megfontolás megállapíthatóságát megalapozhatja. A tanúvallomásokból az nem vitatható, hogy a vádlott, amellet, hogy a sértettet anyagi szempontból korábban is kihasználta, mégis egyre terhesebb volt számára a vele való kapcsolattartás, ezért is próbálta – nem mindig eredményesen – ennek titokban tartására rábírt tanúlt.

[48] A sértett pénzének és laptopjának ölési cselekményt követő elvitele, melyet a terhelt internetes keresési előzményei és cselekményt követő költekezése is alátámaszt, már önmagában is felvetik a vádlott ezirányú indítékát. A rendelkezésre álló adatok alapján Terheltl terhelt kedvezőtlen egzisztenciális körülményei, illetőleg a lehetőségeit meghaladó költségi igénye, úgyszintén a rögzített beszélgetés azon részletei, melyek jól mutatják, milyen fontos volt a sértett ölési cselekmény előtti készpénz felvétele a vádlott számára, aggálytalanul cáfolják az ezzel kapcsolatos védekezését, és azt is, hogy a dolog elvételi szándéka az ölési cselekmény végrehajtását követően alakult ki benne.

[49] Az 1. tényállási pont tekintetében az eltérő minősítést célzó fellebbezés tehát valójában az elsőfokú bíróság – logikai szabályoknak megfelelő, törvényes – bizonyítékértékelő tevékenységét támadta, s ekként megalapozott tényállás mellett a másodfokú eljárásban eredményre nem vezethetett.

[50] A fentiek szerint irányadó tényállásból tehát az elsőfokú bíróság okszerűen következtetett Terheltl vádlott bűnösségére, és a cselekmények minősítése – az okirattal visszaélés kivételével – törvényes. A jogi indokolás is helyes, kiegészítést nem igényel.

[51] A törvényszék a 3/2013. Büntető jogegységi határozatban foglaltakkal összhangban a releváns alanyi és tárgyi tényezők elemzését maradéktalanul elvégezte és alappal vont következtetést a vádlott egyenes ölési szándékára. A másodfokú bíróság e körben csak a következőket hangsúlyozza. Az az irányadó tényállás alapján nem vitatható, hogy a sértett nyakának hátulról, nadrágszíjjal történő szorítása a sértett eszméletvesztéséig tartott, mely nyilvánvalóan nem egy pillanatos cselekményt, hanem egy olyan folyamatosságot feltételez, amelynek következtében a fojtás nemcsak a nyak elülső felszínén eredményezett külsérelmi nyomokat, hanem ennek vetületében a jobboldali pajzsporc felső szarvának bevérzéssel kísért törését is okozta. Márpedig a köztudomásúan létfontosságú szerv, a nyaki képletek eszközzel, nadrágszíjjal történő nagyerejű szorítása már az ölési cselekmény tipikus elkövetési módja.

[52] A bírói gyakorlat egységes megítélése szerint is egyenes szándékkal követi el az emberölés büntettét, aki a sértett nyakát egy övvel körkörösén leszorítva addig fojtogatja, amíg a sértett teste el nem ernyed. [BH2017. 173.]

[53] Az ítéltábla egyetértett a Btk. 160. § (2) bekezdés a) és b) pont szerinti minősítő körülmény felrovásával is.

[54] A 3/2013. BJE határozatban kifejtett szempontok alapján az emberölés előre kitervelten történő elkövetése feltételezi, hogy az elkövető az ölési cselekmény véghezvitelének helyét, idejét és módját átgondolja, a végrehajtást akadályozó vagy segítő tényezőket felmérje, és a lényeges előkészületi, elkövetési és az elkövetés utáni mozzanatokat figyelembe vegye. Az előre kiterveltséget a tervszerű és céltudatos magatartás jellemzi. Ez az ölési cselekmény részleteinek átgondolását, viszonylag hosszabb időn át történő fontolgatását, a cselekmény elkövetési szakaszainak megfelelő mozzanatok mérlegelését jelenti, s mint

ilyen feltételezi az ölésre irányuló egyenes szándék meglétét. Nem zárja ki viszont ezt a minősítést a vagylagos terv, végrehajtási mód kialakítása. Nem szükséges az sem, hogy az elkövető valamennyi lehetőséget pontosan számításba vegyen, és teljes bizonyossággal, határozottsággal alakítsa ki a véghezvitel tervét. A tervszerűség megállapítható már akkor is, ha tudatilag döntő vonásaiban gondolja át, alakítja ki a végrehajtási módot. Mindezekhez bizonyos idő szükséges, nem lehet tehát szó előre kitervelt elkövetésről, ha az elhatározást rövid időn belül követi a véghezvitel megkezdése. Ahogy arra az elsőfokú ítélet is rámutatott, a véghezvitel módjából visszamenőleg is következtetés vonható az előre kiterveltségre.

[55] Az előre kitervelten elkövetés esetén megvan az ölési alapszándék, ami eltökéltséggé válik, s ezzel összefüggésben a véghezvitel biztonsága, eredményessége is jelentőséget kap. Az emberölést elkövető nem akar hibázni; az előre kitervelten elkövető ezért tesz is.

[56] Az előre kiterveltség nem az ölési szándék átgondolását, hanem annál többet: a véghezvitel előre gondolását jelenti, miáltal viszont az ölési szándék eltökéltté válik, és éppen ebben van a veszélyessége (EBH2013. B.7.).

[57] Jelen ügyben az irányadó tényállás alapján mindez maradéktalanul megállapítható.

[58] A tényállásból kitűnően a pénzszükében levő, tartozásokkal terhelt Terhelt1 vádlott a sértettet megfelelő anyagi forrásnak tekintette, ugyanakkor szorosabb ismeretségi viszonyukból, a közös ismerőseikből és munkahelyükből, a sértett korábbi elszólásaiból azt is nyilvánvalóan felmérte, hogy a nyilvánvaló lebukás veszélye nélkül tőle anyagi javakhoz csak megölése útján juthat, ezért határozta el tanúl sértett megölését. Elhatározását hideg számítás jellemezte, melynek során az elkövetést könnyítő körülményeket számba vette, így azt is, hogy a sértettet késői órán milyen indokkal tudja otthonából elcsalni, őt készpénz felvételére késztetni, s e számítás jellemezte a szálló nevének megadását is, mely lehetővé tette a cselekmény leplezését, a nyomok, holttest eltüntetését megkönnyítő Duna parti helyszín felkeresését is. Ölési szándéka nem csupán eltökélt, hanem kitartó is volt, ezt követte a végrehajtás, melynek során egyenes szándékkal cselekedett, majd a sértett testét, ugyancsak előzetes megfontolásának eredményeképpen a folyóba gurította.

[59] A másik minősítő körülmény, a nyereségvágyból elkövetett emberölés büntetnének megállapítására nem vitásan akkor kerülhet sor, ha az elkövető szándéka az ölési cselekmény megkezdésekor közvetlenül a sértett értékeinek megszerzésére irányul. Amennyiben a vádlott idegen dolog megszerzésének szándéka a sértett bántalmazásának befejezését követően alakul ki, úgy az ölési magatartás nyereségvágyból elkövetettként nem minősülhet. Az elsőfokú bíróság azonban kifogástalanul fejtette ki a terhelt ezzel kapcsolatos védekezését cáfoló érveit. Az értékek elvétele, valamint az a körülmény, hogy a készpénz sértett általi felvételét lényegében a vádlott provokálta ki, továbbá Terhelt1 vádlott fennálló tartozásai is azt támasztották alá, hogy a sértett értékeinek megszerzésére irányuló cél már a kezdetektől fennállt, s az az ölési magatartás alatt mindvégig megmaradt, ez volt tanúl élete elvételének kizárólagos motivációja.

[60] A 2/A. és 2/B. tényállási pontban írt cselekmények jogi minősítése is túlnyomórészt helyes. tanú13 sértett ugyanis a vádlott által is nyilvánvalóan felismert alvó állapota miatt volt védekezésre képtelen, s így a tőle történt elvétel a Btk. 366. § (1) bekezdés c) pontja szerinti kifosztást valósított meg.

[61] A kifosztás esetén az okirattal visszaélés – ellentétben a lopással – önálló bűncselekményt valósít meg.

[62] A Btk. 370. § (2) bekezdés b) pont be) alpontja szerint a lopás bűncselekményének minősítő körülménye, ha egy vagy több közokirat, magánokirat vagy készpénz-helyettesítő fizetési eszköz egyidejű elvételével valósul meg.

[63] A Btk. 366. § (1) bekezdése szerinti kifosztás ilyen minősítő körülményt nem tartalmaz, a közokirat, magánokirat vagy készpénz-helyettesítő fizetési eszköz egyidejű elvétele során törvényi egység nem keletkezik.

[64] Okirat esetében ugyanakkor az elvétel önmagában ténylegesen még nem jelent megszerzést, a közokirat megszerzéséhez az is szükséges, hogy a legalább eshetőlegesen szándékkal elvett közokiratot az elkövető viszonylag tartósan birtokolja. Ezen tartós birtoklási szándék a tényállásban is szereplő utólagos terhelti magatartásból, az okiratok csatornába dobásából nem vonható le. Ugyanakkor a Btk. 346. § (1) bekezdés c) pontja már nem a megszerzést nevesíti elkövetői magatartásként, hanem az azt megelőző jogtalan elvételt is, így a két fogalom közötti különbség közömbös, az okirattal visszaélés bűncselekménye a sértett három közokiratának elvételével befejezetté vált függetlenül attól, hogy mi lett az okiratok további, későbbi sorsa. Ezért az ítéltábla a vádlott terhén értékelt okirattal visszaélés vétségét a Btk. 346. § (1) bekezdés c) pontja szerint minősítette.

[65] S bár a közokiratok mellett a sértettől bankkártya elvételére is sor került, azt az utóbb a 2/B. tényállási pontban rögzített – kárt okozó – tranzakciók okán, egységesen helyesen minősítette az elsőfokú bíróság a Btk. 375. § (5) bekezdésébe ütköző és az (1) bekezdés szerint büntetendő információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás bűntettének. Az információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás – egyebek mellett – a jogosulatlanul megszerzett készpénz-helyettesítő fizetési eszköz felhasználásával valósulhat meg, ezáltal a készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés az előbbi bűncselekménynek rendszerinti eszközcselekménye. Ennek következtében e két bűncselekmény halmazata látszólagos, csak az előbbi bűncselekmény megállapításának van helye.

[66] A büntetés kiszabása körében irányadó körülményeket az elsőfokú bíróság túlnyomórészt helyesen tárta fel, csupán a súlyosító tényezők igényelnek kiegészítést. Így a vádlott személyében rejlő fokozott társadalomra veszélyességre utal, hogy az 1. tényállási pontban írt ölési cselekményt a 2. tényállási pontban írt bűncselekmények miatti büntetőeljárás hatálya alatt, gyanúsítottkénti kihallgatását követően valósította meg. (Ugyanakkor nem osztotta az ügyészi átiratban foglaltakat a súlyosító tényezők pontosítása tárgyában, az elsőfokú ítéletből ugyanis a vádlott korábbi minősített emberölés miatti büntetettségeinek terhére értékelése egyértelműen kitűnik.)

[67] A bűnösségi körülmények alapján, azokat a cselekmény tárgyi súlyával is összevetve, a törvényszék helyesen, a Btk. 79. §-ában írt büntetési célokkal összhangban, a Btk. 80. §-a szerinti büntetési kiszabási elvek szem előtt tartásával választotta meg a büntetés nemét és mértékét. A büntetéskiszabási körülményeket nem elvont általánosságban, nem mechanikusan, hanem a konkrét ügy tényeire vonatkoztatva, egymással egybevetve, összefüggésükben kell értékelni, nem a számuk, hanem az adott esetben meglévő hatásuk a döntő a büntetés meghatározásánál.

[68] A bűncselekményre irányadó büntetési tétel folytán – miután a korlátlan enyhítés lehetősége nem állt fenn – a szabadságvesztés helyett más büntetési nem alkalmazása kizárt. Jelen esetben tehát az ölési cselekmény kimagasló tárgyi súlya mellett (melyet jól jelez az emberölés kétszeres minősülése, az értelmi fogyatékosága folytán esékenyebb sértett elleni gátlástalan elkövetés) a vádlott személyében rejlő kirívó társadalomra veszélyességnek, a korábbi minősített emberölés büntette miatti elítélésnek és más büntetőeljárás hatálya alatti elkövetésnek volt olyan nyomatéka, mely miatt a határozatlan tartamú szabadságvesztés kiszabása a másodfokú bíróság álláspontja szerint sem volt mellőzhető. Ezekre figyelemmel ugyanis az általános, de főként az egyéni prevenciós büntetési cél, azaz annak megelőzése, hogy a vádlott bűncselekményt kövessen el, kizárólag életfogytig tartó szabadságvesztéssel érhető el. Az elsőfokú bíróság tehát annak kiszabásáról megalapozottan döntött.

[69] Ugyanakkor az ítéltábla a terhelt feltételes szabadságra bocsátásból történő kizárásával nem értett egyet. A terhelt előélete, visszaesői, különös visszaesői minőség hiányában a másodfokú bíróság álláspontja szerint nem ad alapot tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabására. S az ítéltábla a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének vizsgálatakor tulajdonított jelentőséget azon körülmények is, hogy a sértett holttestének megtalálására a vádlott aktív közreműködése folytán került sor. Ezért a másodfokú bíróság – a feltételes szabadságról való kizárás egyidejű mellőzésével – a Btk. 43. § (1) bekezdése alapján, az ott írt keretek között – a cselekmény tárgyi súlyát és a vádlott büntetett előéletét is szem előtt tartva – a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját 30 évben állapította meg.

[70] A szabadságvesztés végrehajtási fokozatának megállapítása, az előzetes fogvtartásban töltött idő szabadságvesztésbe beszámítása törvényes, az elsőfokú bíróság e rendelkezések alapjául szolgáló törvényhelyeket is pontosan jelölte meg.

[71] A törvényszék helyesen alkalmazott a vádlottal szemben közügyektől eltiltás mellékbüntetést, annak tartama is törvényes.

[72] Az ítéltábla tanú13 sértett és tanú2 sértetti jogutód által előterjesztett polgári jogi igény érvényesítésének egyéb törvényes útra utasításával is egyetértett.

[73] tanú2 sértetti jogutód esetében a Be. 560. § (1) bekezdés l) pontja szerinti egyéb útra utasítási okot a tényállás 1. pontjában megállapított kár nem egyértelmű, körülbelüli összege, míg a Be. 560. § (1) bekezdés n) pontja szerinti okot az alapozta meg, hogy a követelt sérelemdíj esetében az igény pontos összeget nem tartalmazott.

[74] tanú13 sértett polgári jogi igény érvényesítésére vonatkozó szándéknyilatkozatát a nyomozás során kétségtelenül előterjesztette, mely a vádemeléssel hatályosult. Ugyanakkor nem hagyható figyelmen kívül, hogy e szándéknyilatkozat sem azt nem tartalmazza egyértelműen, hogy a polgári jogi igényt kivel szemben szeretne volna érvényesíteni, sem pedig a teljesítés módját. S míg a Be. 556. § (2a) bekezdése alapján a terhelttel szembeni igényérvényesítésre következtetni lehet, a teljesítés módjára és arra, hogy a sértett az élet elleni bűncselekmény miatti ügyszó történt egyesítést követően is beleegyezését adta elérhetőségének a vádlottal való (ügydöntő határozatban megjelenő) közléséhez, már korántsem egyértelmű. Az ítéltábla e körben figyelemmel volt arra, hogy tanú13 sértett a nyomozás során több elérhetőséget is közölt, azt azonban, hogy a teljesítést ezek közül mely címre vagy esetleg más módon igényli, nem nevesítette, s a kifosztás miatt indult büntetőeljárást követően már igény érvényesítésével kapcsolatban semmilyen bejelentéssel nem élt. Erre figyelemmel az ítéltábla az elsőfokú ítéletben írtaktól eltérően a Be. 560. § (1) bekezdés m) pontja alapján látta szükségesnek a polgári jogi igény érvényesítésének egyéb törvényes útra utasítását.

[75] A bűnjelkekre és a bűnügyi költségre vonatkozó rendelkezések a pontosan megjelölt jogszabályi hivatkozásokkal összhangban álltak.

[76] Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a Be. 599. § (1) bekezdése szerinti nyilvános ülésen az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 606. § (1) bekezdése alapján részben megváltoztatta, egyéb törvényes rendelkezéseit pedig a Be. 605. § (1) bekezdése értelmében helybenhagyta.

[77] A Btk. 92. (1) és (2) bekezdése alapján rendelkezett a vádlott által az elsőfokú ítélet kihirdetésétől a mai napig előzetes fogvatartásban töltött idő szabadságvesztésbe történő beszámításáról.

[78] A Be. 613. §-a alapján megállapította a másodfokú eljárásban a kirendelt védő díjával felmerült bűnügyi költséget, s annak megfizetésére a vádlottat a Be. 574. § (1) bekezdése értelmében kötelezte.

Budapest, 2024. június 19.

dr. Borbás Virág Bernadett s. k.,

dr. Raczky Katalin s. k.,

dr. Ignác György s. k.,

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró

A Fővárosi Törvényszék 20.B.55/2023/39. számú ítélete a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 5.Bf.55/2024/27. számú ítéltében írt változtatással 2024. június 19. napján jogerőre emelkedett.

Budapest, 2024. június 19.

dr. Borbás Virág Bernadett s. k.,

a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:

Takácsné Veres Tünde

bíróági ügyintéző